



Suomen Pankin asiantuntijalausunto asiaan K 23/2025 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025

1 Suomen talouden ja julkisen talouden näkymä

VTV:n suhdannetilannetta kuvaavan lämpökartan mukaan suhdannetila oli syksyllä 2025 edelleen viileä ja heikko, mutta parantumisen merkit olivat lisääntyneet kesän ja alkusyksyn mittaan. Samaan suuntaan viittasivat kokonaistaloudelliset ennusteet.

Suomen Pankin joulukuun 2025 ennusteen mukaan Suomi toipuu taantumasta hitaasti. Vaikka vienti on pitänyt pintansa kauppaja-geopoliittisista jännitteistä huolimatta, epävarmuus maailmantalouden näkymistä hillitsee viennin kasvua. Yksityinen kulutus elpyy hitaasti, sillä luottamus talouteen on heikkoa. Vahvaa kasvua ei kuitenkaan ole näköpiirissä. Ennusteen mukaan tänä vuonna talous kasvaa 0,8 % ja vuosina 2027–2028 noin 1,5 %. Yhdenmukaistetulla kuluttajahintainflaatiolla mitattuna inflaatio pysyy lähivuosina alle 2 prosentissa.¹

Kasvuennusteeseen liittyvät riskit ovat pääasiassa alasuuntaisia geopoliittisten ja kauppapoliittisten huolien vuoksi. Alasuuntaisia riskejä on toteutunut alkuvuoden aikana uusien tullikäänteiden ja Lähi-idän sodan muodossa.

Suomen Pankin joulukuun ennusteen mukaan verotulojen kasvu oli vaimeaa vuonna 2025. ALV-korotusten vaikutusta painaa yksityisen kulutuksen heikkous. Välittömien verojen kasvu hidastuu vuonna 2026 ansiotuloveron kevennyksen ja vuonna 2027 yhteisöveron alennuksen vuoksi. Kokonaisuudessaan julkisen sektorin tulokehitys jää vaatimattomaksi suhteessa menojen rakenteelliseen kasvuun menoleikkauksista huolimatta. Vaikka suhdanne vahvistuu, julkinen talous säilyy syvästi alijäämäisenä.

Suurten alijäämien vuoksi velkasuhde kasvaa edelleen ja on jo kuluvana vuonna lähellä 90 prosenttia. Valtion ja paikallishallinnon alijäämät kasvattavat edelleen velkaa. Velkaantumistrendi on huolestuttava, kun ikäsidonnaisten hoito- ja hoivamenojen sekä puolustusmenojen kasvupaine on tiedossa, julkisen velan korkomenojen kasvu kaventaa finanssipolitiikan liikkumavaraa.

¹ Suomen Pankki julkaisee BKT-, työttömyys- ja inflaatioennusteen päivityksen 24.3.2026.



2 Finanssipolitiikan linja

Finanssipolitiikan mitoitusta voidaan arvioida monella tavalla. Yksi tapa on arvioida julkisyhteisöjen suhdannekorjatun perusjäämän tasoa tai sen muutosta. Toinen mahdollisuus on tarkastella tuloja ja menoja koskevia finanssipoliittisia päätöksiä ja niiden vaikutusta rahoitusasemaan.

VTV arvioi, että ym. mittareilla finanssipolitiikka muuttuu kiristäväksi vuosina 2025–2026. Suomen Pankin julkisen talouden arvion mukaan finanssipolitiikka kiristyi vuonna 2025, kun talouskasvu ei vauhdittunut odotetusti, mutta sopeustoimet toteutettiin suunnitellusti. Ennusteen mukaan vuosina 2026–2028 finanssipolitiikka näyttää sen sijaan melko neutraalilta, kun talouskasvun ennakoidaan hiljalleen vahvistuvan.

Julkisen velkasuhteen ennustetaan vakautuvan väliaikaisesti vuonna 2027, mutta jatkavan kasvuaan sen jälkeen. Väliaikaisen vakautumisen taustalla on erityisesti Valtion eläkerahaston vuotuisen tuloutuksen kasvattaminen ja kertaluonteinen lisätuloutus sekä ARA-korkotukilainojen myöntövaltuuden muutokset. Nämä muutokset pienentävät velkasuhdetta vuonna 2027, mutta eivät vaikuta julkisen talouden alijäämään. Kestävä velkasuhteen aleneminen perustuu kuitenkin juuri alijäämien pienenemiseen.

Myös Suomen Pankin julkisen talouden arvion velkakestävyysanalyysit osoittavat, että annetuilla kasvuennusteilla velkaantumistrendin muuttaminen vaatii julkisen talouden merkittävää lisäsopeuttamista. Tällä hetkellä puolustusmenojen kasvattamista rahoitetaan velalla, mutta pidemmällä aikavälillä menojen kasvattaminen täytyy tehdä vähentämällä julkisia menoja toisaalla ja/tai lisäämällä verotuloja.²

3 EU:n finanssipolitiikan säännöt ja kotimaisen säännösten uudistaminen

EU:n budjettikehysdirektiivi edellyttää finanssipolitiikan sääntöjen kirjoittamista kansalliseen lakiin. Suomessa aiemmin voimassa ollut ns. fipo-laki (869/2012) ei vastannut vuonna 2024 uudistetun EU-sääntökehikon vaatimuksiin.

Valtiovarainministeriö julkaisi heinäkuussa 2025 luonnoksen laiksi Suomen julkisen talouden hoitamisesta. Eduskunnassa muodostettu parlamentaarinen työryhmä muokkasi lakiehdotusta siten, että sen taakse saatiin riittävän laaja eduskuntapuolueiden tuki. Parlamentaarisessa prosessissa jäi sangen niukasti mahdollisuutta vaihtoehtojen toteutustapojen arviointiin. Annettuna kokonaisuuden monimutkaisuus tätä voi pitää ongelmana. Toisaalta kansallisen kehikon keskeiset osat tulevat voimaan vasta 2030-luvulla, joten lain soveltamisen alkuvaiheessa tavoitteenasettelu seuraa käytännössä EU-lainsäädännöstä tulevia

² Suomen Pankin julkisen talouden arvio, <https://www.eurojatalous.fi/fi/2025/6/tavoitteista-toimiin/>



velvoitteita. Lisäksi parlamentaarisen työryhmän yhtenä tehtävänä on arvioida julkisen talouden hoitamista koskevan lainsäädännön muutostarpeita.

Pysyvä parlamentaarinen työryhmä vahvistaa edellytyksiä pitkäjänteiseen ja vastuulliseen finanssipolitiikkaan. Yksi syy tähän on se, että erilaisiin indikaattoreihin (rahoitusasema, velkasuhde) liittyy aina jollakin tavalla se riski, että niihin pyritään vaikuttamaan epätarkoituksenmukaisella tavalla. Parlamentaarinen yhteisymmärrys tavoitteesta pienentää osaltaan tätä huolta.

Annettuna Suomen julkisen talouden heikko näkymä, on hyvä, että lainsäädännössä vahvistettiin finanssipolitiikan kotimaisia valvontaprosesseja ja -instituutioita. Uuteen finanssipolitiikan sääntökehikkoon liittyy kolmivaiheinen korjausmekanismi. Ensimmäinen vaihe perustuu itsenäisen kansallisen finanssipolitiikan valvojan vähintään vuosittaiseen arvioon vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamisesta, valtioneuvoston toimenpiteistä ja julkisen talouden rahoitusasemasta kuluvana ja seuraavana vuonna. Tämä vaihe koskee JTS:ssa määriteltyä kansallista rahoitusasematavoitetta. Jos valvoja katsoo, ettei mahdolliselle poikkeamiselle rahoitusasematavoitteesta ole hyväksyttävää perustetta, se esittää arvionsa tarvittavien korjaavien toimien laajuudesta ja aikataulusta.

Valvonnan parlamentaarinen seuranta on tärkeä osa kansallista finanssipolitiikan arviointia. Kansallista korjausmekanismia tukee se, että valvojan kertomus annetaan eduskunnalle vuosittain helmikuun loppuun mennessä. VTV:n raportissa suhtaudutaan epäillen korjausmekanismin kansallisen osan vaikuttavuuteen verrattuna EU-päätöksiin nojaaviin osiin. Tämä arvio vaikuttaa perustuvan siihen, että EU-lainsäädäntöön nojaavat osat ovat muodollisesti velvoittavampia (esim. taloudelliset sanktiot ovat mahdollisia) kuin korjausmekanismin kansallinen osa. Vielä ei kuitenkaan ole selvää, millä tavalla uutta EU-kehikkoa tullaan soveltamaan. Onkin mahdollista, että sitoutuminen kansalliseen kehikkoon voi olla tosiasiallisesti vahvempaa parlamentaarisen työryhmän kautta.

Kansallisiin lisävaatimuksiin perustuvista ehdoista voidaan poiketa väliaikaisesti poikkeuksellisissa kriisitilanteissa. Tätä kokonaisuutta selkeytettiin huomattavasti syksyn parlamentaarisen prosessin aikana. On järkevää, ettei säännöistä pidetä kiinni, jos jo rahoitusasematavoitetta asetettaessa tiedetään, että tilanne on poikkeuksellinen. Mutta toisaalta erityisesti korkeasuhdanteessa voi olla mahdollista lisätä pysyviä menoja ja silti saavuttaa rahoitusasematavoite, mikä voi costautua heikommassa suhdannetilanteessa. VTV kiinnittää tähän asiaan perustellusti huomiota ja esittää, että poikkeuksellisen hyvät olosuhteet tulisi hyödyntää julkisen talouden vahvistamiseen. On hyvä, että myös parlamentaarinen työryhmä esitti ensimmäisessä raportissaan, että näin tulisi toimia.³

³ Julkisen talouden ylivaalikautinen tavoite 2027–2033, Valtioneuvoston julkaisu 17/2026.



Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

Essi Eerola

Muistio

17.3.2026
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

SP/2026/164

Julkinen

4 (4)

4 EU:n finanssipolitiikan poikkeuslauseke luo tilaa puolustusmenojen kasvattamiselle

Ecofin-neuvosto päätti keväällä 2025 EU:n finanssipolitiikan sääntöjen joustoista, jotka mahdollistavat puolustusmenojen kasvattamisen rikkomatta EU:n finanssipolitiikan sääntöjä. Liikkumavaraa puolustusmenoihin annetaan 1,5 % suhteessa BKT:hen verrattuna puolustusmenojen tasoon vuonna 2021. Suomen puolustusmenot olivat 1,2 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Puolustusmenopoikkeus antaa siis tilaa kasvattaa puolustusmenot 2,7 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä.

Puolustusmenot tulevat kasvamaan myös vuoden 2028 jälkeen, joten menojen rahoittaminen on iso haaste myös EU-lainsäädännön poikkeusjakson jälkeen. Velkakestävyyden varmistamiseksi julkisia menoja ja verotusta tulisi sopeuttaa kasvavat puolustusmenot huomioiden jo poikkeuslausekkeen voimassa ollessa.

5 Ilmasto- ja finanssipolitiikka

Ilmastonmuutos aiheuttaa merkittäviä riskejä hyvinvoinnille ja talouden toiminnalle, mutta myös julkiselle taloudelle. Ilmastoriskien ja ilmastotoimien tietopohjan parantaminen onkin tärkeää paitsi päästövähennysten kustannustehokkaan kohdentamisen myös julkisen talouden vaikutusten kannalta.

EU:n päästökaupan ansiosta Suomen fossiiliset ja prosessiperäiset päästöt ovat vähentyneet selvästi. Suomen maankäyttösektorin nettonielun kehitys sen sijaan on ollut päinvastainen. Suomi onkin jäämässä huomattavasti maankäyttösektorin päästötavoitteesta vuosina 2021–2025. Maankäyttösektorin nettonielun pienemistä voi pitää merkittävänä ongelmana, koska Suomen ilmastostrategia rakentuu osittain juuri hiilinielujen varaan. Kustannustehokkuuden kannalta tärkeä väline on EU-maiden välinen päästöyksiköiden kauppa. Sen avulla päästövähennykset voidaan toteuttaa siellä, missä ne ovat halvimpia, mikä vähentää julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia.

On hyvä, että VTV nostaa esille raportissaan tähän liittyvät julkisen talouden riskit. Maankäyttösektorin alijäämän valtiontaloudelliseen merkitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta johtuen päästöyksiköiden laajasta hintahaarukasta. Joka tapauksessa eri vaihtoehtojen kustannuksia ja niiden kohdentumista tulee arvioida kattavasti kustannustehokkaan ja oikeudenmukaisen kokonaisuuden löytämiseksi.

Jakelu

Eduskunnan tarkastusvaliokunta